

رابطه‌ی سبک‌های دفاعی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با تاب‌آوری در دانش‌آموزان

سید مجید جزایری^۱، حمیدرضا وطن‌خواه^۲

و محمد مهدی بدیعی^۳

تاب‌آوری، یکی از سازه‌های اصلی شخصیت برای فهم انگیزش، هیجان، رفتار و ظرفیتی برای مقاومت در برابر استرس و فاجعه است. تاب‌آوری، به عنوان قدرت یا توانایی برگشتن به زندگی اولیه و شروع وضعیت جدید از طریق کاهش فشار عصبی یا تحریف آن و جایگزینی نشاط نیز تعریف می‌شود. هدف پژوهش حاضر، تعیین رابطه‌ی سبک‌های دفاعی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با تاب‌آوری بود. بدین منظور، طی یک مطالعه‌ی توصیفی از نوع همبستگی، ۲۵۰ دانش‌آموز دبیرستانی شهر تهران به صورت روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب و از نظر سبک‌های دفاعی، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه و تاب‌آوری مورد آزمون قرار گرفتند. نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری نشان داد که بین تاب‌آوری با سبک دفاعی پخته، همبستگی مثبت و با طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه‌ی بریدگی/ طرد، خودگردانی/ عملکرد مختل دیگر جهت‌مندی و محدودیت‌های مختل، همبستگی منفی وجود دارد. همچنین، معلوم شد که سبک‌های دفاعی پخته و ناپخته، پیش‌بینی کننده‌ی تاب‌آوری هستند و سبک دفاعی ناپخته، کاهش تاب‌آوری و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه تاب‌آوری را پیش‌بینی می‌کند. به نظر می‌رسد سبک دفاعی پخته به همراه طرح‌واره‌های ناسازگار خودگردانی/ عملکرد مختل و گوش‌به‌زنگی بیش از حد/ بازداری نیز، می‌تواند بهبود یا افزایش تاب‌آوری را پیش‌بینی نمایند.

واژه‌های کلیدی: تاب‌آوری، سبک‌های دفاعی، طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه

مقدمه

تاب‌آوری را ساز و کار ذاتی خود اصلاح‌گری انسان می‌دانند و در مورد کسانی به کار می‌برند که در معرض خطر قرار می‌گیرند؛ از این رو شاید بتوان نتیجه‌گیری کرد که مواجه شدن با خطر، شرط لازم برای آسیب‌پذیری هست اما شرط کافی نیست. عوامل تاب‌آور، باعث می‌شود که فرد در شرایط

۱. دپارتمان روان‌شناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، تنکابن، ایران. (نویسنده‌ی مسوول) mjazyeri64@yahoo.com

۲. دپارتمان روان‌شناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، تنکابن، ایران.

۳. روان‌پزشک.

دشوار و با وجود عوامل خطر از ظرفیت‌های موجود خود در دست‌یابی به موفقیت و رشد زندگی استفاده کند و از این چالش و آزمون‌ها به عنوان فرصتی برای توانمند کردن خود بهره جوید و از آن‌ها سربلند بیرون آید (وناس و فردلند، ۱۹۹۳). تاب‌آوری، به عنوان حفظ سلامتی و عملکرد موفقیت آمیز یا سازگاری با یک بافت و موقعیت تهدیدآمیز یا آزارنده تعریف می‌شود (نریمانی و مسلمی، ۲۰۰۹). از نظر کرنولیو و باناگ (۲۰۰۲) تاب‌آوری، یک روند پویا و دینامیک است، نه یک وضعیت ثابت یعنی یک رفتار سازگارانه در یک موقعیت، ممکن است در موقعیت دیگر ناسازگار باشد، این متغیر محصول تعامل ویژگی‌های شخصیتی ذاتی با فاکتورهای محیطی است و در موقعیت‌هایی که چندین ریسک فاکتور وجود دارد، پیچیده‌تر است و می‌تواند آموختنی باشد.

قدرت یا توانایی برگشتن به زندگی اولیه و شروع وضعیت جدید از طریق کاهش فشار عصبی یا تحریف آن به نوعی با مکانیسم‌های دفاعی، در ارتباط قرار می‌گیرد. مکانیسم‌های دفاعی عامل رفتاری است که افراد آن‌ها را در برابر موقعیت‌های متعدد فشارزا به کار می‌برند تا از آسیب‌های ممکن در امان باشند (کرامر، ۲۰۰۰). در نظام روان‌تحلیل‌گری، دفاع‌ها نقش مهمی در سلامت روانی افراد ایفا می‌کنند (باند، ۲۰۰۴؛ بلایا، دورنلز، بلایا، کیپر، هلدت و همکاران، ۲۰۰۶). عده ای عقیده دارند که سلامت جسمی و روانی افراد به‌طور معناداری با مکانیسم‌های دفاعی آن‌ها در ارتباط است (باند و پری، ۲۰۰۴). از طرفی، طبق نظر یانگ (۲۰۰۱)، افرادی که باورهای ناسازگار اولیه دارند، راهبردهای کنار آمدن ناسازگارانه ای نشان می‌دهند که ممکن است طرح‌واره هایشان را دایمی و تغییر ناپذیر سازد. از این نظر، می‌توان دریافت که یانگ به دنبال مدلی برای سلامت و عدم سلامت روان بوده است. وجود این طرح‌واره‌های ناسازگار، از کودکی و اختلال در سیستم عملکرد فرد در آینده می‌تواند دلیلی باشد بر این که مدل طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه، سلامت یا عدم سلامت روان را پیش‌بینی می‌کند.

یانگ، پنج طرح‌واره‌ی شناختی اولیه را معرفی نمود که خود به زیر مجموعه‌های دیگری تقسیم می‌شوند (یانگ، ۲۰۰۳). این حوزه‌ها شامل بریدگی/طرد^۱، خودگردانی و عملکرد مختل^۲ محدودیت‌های مختل^۳، دیگر جهت‌مندی^۴ و گوش به‌زنگی بیش از حد و بازداری^۵ می‌شود. از نظر یانگ (۱۹۹۰؛ ۱۹۹۹) برخی از این طرح‌واره‌ها، به‌ویژه آنها که به طور معمول در نتیجه‌ی تجارب

1. Disconnection And Rejection

4. Other - Directedness

2. Impaired Autonomy And Performance

5. Over vigilance/Inhibition

3. Impaired Limits

ناگوار دوران کودکی شکل می‌گیرند، ممکن است هسته‌ی اصلی اختلالات شخصیت، مشکلات منش‌شناختی خفیف‌تر و بسیاری از اختلالات محور یک قرار گیرند. تاب‌آوری در نوجوانی با پتانسیل سلامت و رفتارهای بعدی بزرگسالی ارتباط مستقیم دارد (مارک زیمرن، آلیسون برنر، ۲۰۰۷). با توجه به آنچه گفته شد، هدف این پژوهش تعیین رابطه‌ی تاب‌آوری با سبک‌های دفاعی (پخته، ناپخته و روان آزرده وار) و طرح‌واره‌های شناختی ناسازگار اولیه (بریدگی / طرد، خودگردانی و عملکرد مختل، محدودیت‌های مختل، دیگر جهت‌مندی و گوش به‌زنگی بیش از حد و بازداری) بود.

روش

طرح پژوهشی حاضر، از نوع توصیفی مبتنی بر تحلیل رگرسیون است. جامعه‌ی آماری، شامل دانش‌آموزان مقطع دبیرستان مناطق مختلف تهران بود که از این جامعه، به روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای نمونه‌ای به حجم ۲۵۰ نفر انتخاب شد. ابتدا لیستی از مناطق نوزده گانه‌ی آموزش و پرورش تهران تهیه و مناطق به پنج منطقه‌ی شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم شد. پس از آن از بین هر منطقه جغرافیایی، یک ناحیه‌ی آموزش و پرورش به‌گونه‌ای تصادفی انتخاب و از هر ناحیه یک مدرسه به تصادف انتخاب شد. پس از مراجعه به مدرسه و تنظیم لیست دانش‌آموزان، ۵۰ نفر به شیوه‌ی تصادفی ساده انتخاب و با مقیاس تاب‌آوری کونور و دیویدسون^۱، پرسش‌نامه‌ی سبک‌های دفاعی^۲ (DSQ) و فرم بلند پرسش‌نامه‌ی طرح‌واره‌ی یانگ^۳ (Long Form - YSQ) مورد آزمون قرار گرفتند.

برای سنجش تاب‌آوری، مقیاس تاب‌آوری کونور و دیویدسون (۲۰۰۳) به کار برده شد. این مقیاس ۲۵ گزاره دارد که در یک مقیاس لیکرت بین صفر (کاملاً نادرست) تا چهار (همیشه درست) نمره‌گذاری می‌شود. کونور و دیویدسون (۲۰۰۳) این پرسشنامه را با بازبینی منابع پژوهشی ۱۹۹۱-۱۹۷۹ در زمینه‌ی تاب‌آوری تهیه کرده و بر این باورند که این پرسشنامه، به خوبی می‌تواند افراد تاب‌آور را از غیر تاب‌آور در گروه‌های بالینی و غیر بالینی جدا کند و در موقعیت‌های پژوهشی و بالینی به کار برده شود. این مقیاس، در ایران توسط محمدی (۲۰۰۶) هنجاریابی شده و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ معادل، ۰/۸۹ گزارش شده است.

پرسش‌نامه‌ی سبک‌های دفاعی (DSQ)، رفتار دفاعی را به وسیله‌ی ارزیابی تجربی مشتقات هشیار

مکانیزم‌های دفاعی در زندگی روزمره مورد سنجش قرار می‌دهد (سن مارتینی، روما، سارتی، لینگاری، باند و همکاران، ۲۰۰۴). این نسخه (40-DSQ) توسط آندروز و همکاران در سال ۱۹۹۳ تدوین شد که شامل ۴۰ سوال در مقیاس ۹ درجه‌ای لیکرت (از کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم) است و ۲۰ مکانیزم دفاعی را در سه سطح رشد یافته، روان‌آزرده‌وار و رشد نیافته اندازه می‌گیرد (آندروز، سینک و باند، ۱۹۹۳، سینها و واتسون، ۲۰۰۴). پرسش‌نامه ی سبک‌های دفاعی (DSQ - 40) در ایران نیز توسط حیدری نسب (۲۰۰۳) مورد بررسی و هنجاریابی قرار گرفت. ضریب اعتبار و آلفا در گروه‌های مطالعه به تفکیک در دانش‌آموزان و دانشجویان و جنسیت گروه نمونه‌گیری و نیز سبک‌های دفاعی نشان می‌دهد که بالاترین آلفای کلی در مردان دانشجو (۰/۸۱) و پایین‌ترین آلفای کل در دانش‌آموزان دختر (۰/۶۹) است.

فرم بلند پرسش‌نامه‌ی طرح‌واره‌ی یانگ (Long Form - YSQ)، یک پرسش‌نامه‌ی خودسنجی است که با ۲۰۵ گزاره‌ی خبری توسط یانگ و همکاران تدوین شده است (یانگ ۱۹۹۰). اسمیت، جومر یانگ و تلش (۱۹۹۵) پایایی و اعتبار این پرسش‌نامه را از طریق محاسبه‌ی ضریب آلفای کرونباخ برای هر طرح‌واره‌ی ناسازگار اولیه از ۰/۸۳ تا ۰/۹۶ و از طریق آزمون - بازآزمون از ۰/۵۰ تا ۰/۸۲ در جمعیت غیر کلینیکی محاسبه کرده‌اند. در ایران فرم بلند پرسش‌نامه‌ی طرح‌واره‌ی یانگ، توسط کردلو (۲۰۱۰) از طریق محاسبه‌ی ضریب آلفای کرونباخ اعتباریابی شده و معادل ۰/۹۸ گزارش شده است. برای بررسی ارتباط بین متغیرها، از روش همبستگی و تحلیل ضریب رگرسیون استفاده شد و داده‌ها با استفاده از ویرایش ۱۸ نرم افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

مولفه‌های توصیفی متغیرهای پژوهشی در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. مولفه‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

sd	M		sd	M	
۰/۹۱	۲/۱۲	خودگردانی / عملکرد مختل	۰/۴۷	۳/۵۹	تاب‌آوری
۰/۸۹	۲/۵۰	دیگر جهت‌مندی	۱/۱۲	۵/۶۰	سبک دفاعی پخته
۰/۹۰	۲/۹۵	گوش به‌زنگی بیش از حد و بازداری	۱/۲۸	۵/۳۰	سبک دفاعی نوروپیک
۰/۹۴	۲/۶۲	محدودیت‌های مختل	۱/۱۲	۴/۸۸	سبک دفاعی ناپخته
			۰/۸۱	۲/۴۸	بریدگی / طرد

برای بررسی رابطه ی سبک‌های دفاعی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه با تاب‌آوری، نتایج محاسبه‌ی ضریب همبستگی پیرسون در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. ماتریس ضریب همبستگی پیرسون برای متغیرهای مورد پژوهش

۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
								۱
							۰/۳۲۰**	۲
							۰/۰۰۱	۳
						۰/۳۵۴**	۰/۰۹۴	۴
						۰/۰۰۱	۰/۱۴۰	۵
					۰/۴۸۷**	۰/۲۹۳**	-۰/۰۴۴	۶
					۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۴۹۳	۷
				۰/۴۵۳**	۰/۲۰۰**	-۰/۰۴۹	-۰/۲۳۵**	۸
				۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۴۳۶	۰/۰۰۱	۹
			۰/۷۹۶**	۰/۳۵۲**	۰/۲۰۸**	۰/۰۱۶	-۰/۲۲۶**	
			۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۸۰۶	۰/۰۰۱	
		۰/۸۳۷**	۰/۶۶۵**	۰/۲۷۷**	۰/۲۶۳**	۰/۰۴۷	-۰/۱۵۴*	
		۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۴۵۶	۰/۰۱۵	
	۰/۶۰۵**	۰/۴۴۳**	۰/۳۷۰**	۰/۰۶۲	۰/۰۹۸	۰/۰۰۸	۰/۰۳۱	
	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۳۳۲	۰/۱۲۴	۰/۹۰۲	۰/۶۲۹	
۰/۵۷۲**	۰/۶۷۰**	۰/۶۱۸**	۰/۶۲۴**	۰/۳۱۶**	۰/۵۸۰	۰/۰۲۸	-۰/۱۳۲*	
۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۲۰۵	۰/۶۵۵	۰/۰۳۷	

۱=تاب‌آوری؛ ۲=سبک دفاعی پخته؛ ۳=سبک دفاعی نوروژیک؛ ۴=سبک دفاعی ناپخته؛ ۵=بریدگی / طرد؛

۶=خودگردانی / عملکرد مختل؛ ۷=دیگر جهت‌مندی؛ ۸=گوش به‌زنگی بیش از حد و بازداری؛ ۹=محدودیت‌های

مختل

P> ۰/۰۵ *

P> ۰/۰۱ **

همان‌گونه که مشاهده می‌شود، تاب‌آوری با سبک دفاعی پخته رابطه‌ی مثبت و با طرح‌واره‌ی بریدگی / طرد، خودگردانی / عملکرد مختل و جهت‌مندی و محدودیت‌های مختل رابطه‌ی منفی دارد. در جدول ۳، نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری تاب‌آوری با سبک‌های دفاعی محاسبه شد.

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری برای شناسایی رابطه‌ی بین تاب‌آوری با سبک‌های دفاعی و رابطه‌ی بین تاب‌آوری با طرح‌واره‌ها

Sig.	R ² تعدیل	R ²	R	مدل	
۰/۰۰۱	۰/۱۱۴	۰/۱۲۵	۰/۳۵۲	۱	رابطه‌ی بین تاب‌آوری با سبک‌های دفاعی
۰/۰۰۱	۰/۰۶۴	۰/۰۸۲	۰/۲۸۷	۱	رابطه‌ی بین تاب‌آوری با طرح‌واره‌ها

همانگونه که مشاهده می‌شود، سبک‌های دفاعی ۱۲/۵ درصد پیش‌بینی کننده‌ی تاب‌آوری و پنج طرح‌واره‌ی شناختی ناسازگار اولیه ۸/۲ درصد پیش‌بینی کننده‌ی تاب‌آوری در جمعیت نمونه هستند. نتایج تحلیل رگرسیون نیز برای هر کدام از سبک‌های دفاعی و طرح‌واره‌ها، در جدول ۴ ارایه شده است.

جدول ۴. نتایج تحلیل رگرسیون برای هر یک از سبک‌های دفاعی و طرح‌واره‌ها

Sig.	t	بتا β	B	sd	
۰/۰۰۱	۱۷/۷۴۰		۳/۰۲۲	۰/۱۷۰	۱
۰/۰۰۱	۵/۴۴۵	۰/۳۵۱	۰/۱۴۷	۰/۰۲۷	سبک دفاعی پخته
۰/۴۵۰	۰/۷۵۷	۰/۰۵۳	۰/۰۲۰	۰/۰۲۶	سبک دفاعی نورویتیک
۰/۰۱۳	-۲/۴۹۷	-۰/۱۷۲	-۰/۰۷۲	۰/۰۲۹	سبک دفاعی ناپخته
۰/۰۰۰	۳۲/۰۷۷		۰/۱۱۷	۳/۷۶۱	۱
۰/۱۷۶	-۱/۳۵۶	-۰/۱۴۴	۰/۰۶۲	-۰/۰۸۴	بریدگی / طرد
۰/۲۴۵	-۱/۱۶۴	-۰/۱۶۲	۰/۰۷۱	-۰/۰۸۳	عملکرد مختل
۰/۹۷۹	-۰/۰۲۷	-۰/۰۰۳	۰/۰۶۹	-۰/۰۰۲	دیگرجهت‌مندی
۰/۰۲۶	۲/۲۳۴	۰/۱۸۳	۰/۰۴۲	۰/۰۹۵	گوش به‌زنگی / بازداری
۰/۶۳۳	-۰/۴۷۷	-۰/۰۴۴	۰/۰۶۴	-۰/۰۲۲	محدودیت‌های مختل

همانگونه که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، سبک‌های دفاعی پخته، نورویتیک و ناپخته به گونه‌ای معنادار می‌توانند پیش‌بینی کننده‌ی تاب‌آوری در جمعیت نمونه باشند اما، هنگامی که هر کدام از سبک‌های دفاعی را به تنهایی بررسی می‌کنیم، مشخص می‌شود که سبک‌های دفاعی پخته و ناپخته می‌توانند جداگانه پیش‌بینی کننده‌ی تاب‌آوری باشند اما، سبک دفاعی نورویتیک به تنهایی نمی‌تواند تاب‌آوری را پیش‌بینی کند. در جدول ۵، تحلیل رگرسیون گام به گام برای شناسایی رابطه‌ی تاب‌آوری با سبک‌های دفاعی و طرح‌واره‌های ناسازگار اولیه ارایه شده است.

جدول ۵. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام برای شناسایی رابطه‌ی بین تاب‌آوری با سبک‌های دفاعی و طرح‌واره‌های شناختی ناسازگار اولیه

مدل	R	R ²	تعدیل R ²	sd	Sig
۱	۰/۳۲۰	۰/۱۰۲	۰/۰۹۸	۰/۴۴۶	۰/۰۰۰
۲	۰/۳۹۴	۰/۱۵۵	۰/۱۴۹	۰/۴۳۳	۰/۰۰۰
۳	۰/۴۲۰	۰/۱۷۷	۰/۱۶۷	۰/۴۲۹	۰/۰۱۳

مدل ۱: پیش‌بینی کننده: سبک دفاعی پخته

مدل ۲: پیش‌بینی کننده: سبک دفاعی پخته و طرح‌واره‌ی ناسازگار خودگردانی/ عملکرد مختل

مدل ۳: پیش‌بینی کننده: سبک دفاعی پخته و طرح‌واره‌ی ناسازگار خودگردانی/ عملکرد مختل و گوش به‌زنگی بیش از حد/ بازداری

همانگونه که در جدول ۵، مشاهده می‌شود، سبک دفاعی پخته ۱۰/۲ درصد، طرح‌واره‌ی ناسازگار خودگردانی/ عملکرد مختل ۱۵/۵ درصد و نیز گوش به‌زنگی بیش از حد/ بازداری ۱۷/۷ درصد به گونه‌ای معنا دار می‌توانند پیش‌بینی کننده‌ی تاب‌آوری باشند. این در حالی است که طرح‌واره‌ی ناسازگار گوش به‌زنگی و بیش از حد/ بازداری، به تنهایی رابطه‌ی معنا داری با تاب‌آوری ندارد اما اگر ما سطح آسیب‌دیدگی عملکرد را ثابت نگه‌داریم، گوش به‌زنگی بیش از حد/ بازداری می‌تواند باعث بهبود تاب‌آوری شود.

جدول ۶. نتایج رگرسیون چند متغیری برای شناسایی رابطه‌ی تاب‌آوری با سبک‌های دفاعی پخته و طرح‌واره‌ی خودگردانی/ عملکرد مختل و گوش به‌زنگی بیش از حد/ بازداری

سطح معنی‌داری	t	بتا β	B	sd
۱	۱۹/۸۰۶		۲/۸۷۴	۰/۱۴۴
سبک دفاعی پخته	۵/۳۱۱	۰/۳۲۰	۰/۱۳۴	۰/۰۲۵
۲	۲۰/۲۴۴		۳/۰۸۹	۰/۱۵۳
سبک دفاعی پخته	۵/۵۲۶	۰/۳۲۳	۰/۱۳۵	۰/۰۲۴
عملکرد مختل	-۳/۹۴۸	-۰/۲۳۱	-۰/۱۱۸	۰/۰۳۰
۳	۱۷/۶۵۶		۲/۹۲۰	۰/۱۶۵
سبک دفاعی پخته	۵/۵۸۳	۰/۳۲۳	۰/۱۳۵	۰/۰۲۴
عملکرد مختل	-۴/۶۹۱	-۰/۳۰۳	-۰/۱۵۵	۰/۰۳۳
گوش به‌زنگی بیش از حد/ بازداری	۲/۵۱۴	۰/۱۶۲	۰/۰۸۴	۰/۰۳۳

با توجه به نتایج بالا، مشاهده می کنیم که سبک دفاعی پخته، طرح‌واره‌ی خودگردانی / عملکرد مختل و گوش‌به‌زنگی بیش از حد / بازداری به گونه‌ای معنا دار می‌تواند تاب‌آوری را پیش‌بینی کند.

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های پژوهش حاضر در تحلیل ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که سبک دفاعی پخته با تاب‌آوری، رابطه‌ی مثبت داشته و همچنین تحلیل رگرسیون چند متغیری نشان داد که سبک‌های دفاعی می‌تواند پیش‌بینی کننده‌ی تاب‌آوری باشند. ورنر و اسمیت (۱۹۸۲)، تاب‌آوری را به عنوان ظرفیت تعدیل کردن درونی (فیزیولوژیکی)، آسیب‌ها (مانند تنش) و نیز مولفه‌های تنش‌زای خارجی (مانند وجود اختلاف در خانواده)، مورد توجه قرار دادند. سگور (۱۹۹۶)، تاب‌آوری را به مثابه‌ی پادتنی می‌داند که کودکان را قادر می‌سازد تا حملات دشوار را که منجر به توقف رشد سلامت می‌شود، از خود دور کنند. در این صورت، به نظر می‌رسد تاب‌آوری، سازه‌ای تنها نیست بلکه متشکل از فرآیندهایی پیچیده است که با جوانب مختلف سلامت مرتبط است (گوردون و سانگ، ۱۹۹۴). عوامل حفاظت کننده بالقوه شامل ارزیابی منطقی، عزت نفس، خودکارآمدی، حمایت اجتماعی رویدادهای مثبت زندگی، احساس کنترل، صفات خلقی و نوع راهبردهای تحمل کردن است که به طور معمول برای کنار آمدن با عوامل تنش‌زا استفاده می‌شود (بیردسلی، ۱۹۸۹؛ روتر، ۲۰۰۰).

مفهوم تاب‌آوری ایگو، توانایی تعدیل سطح کنترل ایگو در راه‌های سازگارانه در کودک است (بلاک و بلاک، ۱۹۸۰). در واقع پسرانی که تاب‌آوری ایگو دارند رفتارهای مشکل‌ساز نشان نمی‌دهند. تاب‌آوری ایگو، مفهومی است که برای توصیف صفات شخصیتی که تسهیل کننده و منعطف کننده و دسترسی بخش انطباق با عوامل تنش‌زای زندگی، تعدیل تکانه‌ها و انطباق با شرایط جدید است، به کار می‌رود. با بررسی یافته‌های پژوهش‌های پیشین، به نظر می‌رسد که تاب‌آوری با سلامت روان و مدل‌های تبیین کننده‌ی سلامت روان رابطه‌ی قوی دارد. از این رو یافته‌ی پژوهش حاضر مبتنی بر رابطه‌ی معنا دار تاب‌آوری و سبک دفاعی پخته که هر دو در سلامت روان موثراند، با یافته‌های پژوهشی و تعاریف مفهومی تاب‌آوری و سبک دفاعی پخته همسویی دارد.

از نظر یانگ و همکاران (۲۰۰۳)، افرادی که باورهای ناسازگار اولیه دارند، راهبردهای کنار آمدن ناسازگارانه‌ای نشان می‌دهند که ممکن است طرح‌واره‌هایشان را دایمی و تغییر ناپذیر سازد. پژوهش حاضر، در تحلیل نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که تاب‌آوری با طرح‌واره‌های شناختی ناسازگار اولیه‌ی بریدگی / طرد، خودگردانی / عملکرد مختل، دیگرجهت‌مندی و محدودیت‌های

مختل، رابطه‌ی منفی دارد. این یافته، بیان می‌کند که تاب‌آوری در صورت وجود هریک از این طرح‌واره‌های ناسازگار نام برده شده، کاهش می‌یابد. از آنجایی که تاب‌آوری مدلی برای سلامت روان و طرح‌واره‌های شناختی ناسازگار اولیه، مدلی برای عدم سلامت روان تعیین می‌شود، می‌توان گفت که نتایج حاصل از این پژوهش مبنی بر همبستگی منفی بین تاب‌آوری و طرح‌واره‌های شناختی ناسازگار اولیه، با تعاریف و مطالعات پیشین همسویی دارد.

References

- Andrews, G., Pollock, C., & Stewart, G. (1989). The determination of defense style by questionnaire. *Archive of General Psychiatry*, 46(5), 455-60. (Abstract retrieved from "www.Pubmed.gov").
- Andrews, G., Singh, M., & Bond, M. (1993). The defense style questionnaire. *Journal of Nervous and mental Disease*, 181(4), 246-56. (Abstract retrieved from "www.Pubmed.gov").
- Anthony, E. J. (Ed.). (1974). *The child in his family: Children at psychiatric risk*. New York: Wiley.
- Beardslee, W. R. (1989). The role of self-understanding in resilient individuals: The development of a perspective. *American Journal of Orthopsychiatr.* 59(2): 266-278.
- Blaya, C., Dornelles, M., Blaya, R., Kipper, L., Heldt, E., Isolan, L., Bond, M. & Manfro, G. G. (2006). Do defense mechanisms vary according to the psychiatric disorder?. *Rev Bras Psiquiatr*, 28(3), 179-183.
- Block, J. (2002). *Personality as an affect-processing system*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Bond, M. (2004). Empirical studies of defense style: relationships with psychopathology and change. *Harvard Review of Psychiatry*. 12(5), 263-278, (Abstract retrieved from "www. taylorandfrancis. metapress. com").
- Bond, M. & Perry, J. C. (2004). Long-Term Changes in Defense Styles With Psychodynamic Psychotherapy for Depressive, Anxiety, and Personality Disorders. *American Journal of Psychiatry*, 161, 1665-71.
- Charney, D. S. (2004). Psychobiological mechanisms of resilience and vulnerability: Implications for successful adaptation to extreme stress. *American Journal of Psychiatry*, 161, 195-216.
- Cornelio G. and Banaage. M (2002). Resiliency, street children and substance abuse prevention. *Journal of Prevention . Am. Psychol.* 56: 227-238.
- Garmezy, N. (1971). Vulnerability research and the issue of primary prevention. *American Journal of Orthopsychiatry*, 41(1), 101-116.
- Garmezy, N. (1974). The study of competence in children at risk for severe psychopathology. In E. J. Anthony & C. Koupernik (Eds.), *The child in his family: Children at psychiatric risk* (Vol. III, 3rd ed., pp. 77-97). New York: Wiley.
- Garmezy, N. (1984). Stress resistant children: The search for protective factors. In J. E. Stevenson (Ed.) *Recent research in developmental psychopathology, Book Supplement No. 4*, Journal of Child Psychology and Psychiatry. Oxford: Pergamon Press.
- Garmezy, N. (1987). Stress, competence and development: Continuities in the study of schizophrenic adults, children vulnerable to psychopathology, and the search for stress-resistant children. *American Journal of Orthopsychiatry*, 57(2), 159-174.
- Garmezy, N. (1991). Resiliency and vulnerability to adverse developmental outcomes associated with poverty. *American Behavioral Scientist*, 34, 416-430.
- Garmezy, N. (1993). Children in poverty: Resilience despite risk. *Psychiatry*, 56, 127-136.
- Heidarinasab, L. (1996). *The Comparison of defensive mechanisms in clinical and non-clinical samples based on normalizing and results based on defense mechanisms of Iranian psychometric questionnaire*. Unpublished PHD treatise. Tarbiat Modares University
- Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56, 227-238.
- Masten, A.S. (1990). Resilience in development: Implications of the study of successful adaptation for developmental psychopathology. In D. Cicchetti (Ed.), *Rochester Symposium on Developmental Psychology*, Vol. 1 (pp. 261-294), Hillsdale, NJ: Erlbaum.
- Masten, A.S., & Coatsworth, J.D. (1998). The development of competence in favorable and unfavorable environments: Lessons from research on successful children. *American Psychologist*, 53, 205-220.

- Mohammadi, M. (2006). *Effective factors on resiliency in individuals at risk for substance abuse*. Ph.D. thesis, clinical psychology, University of Welfare and Rehabilitation, Tehran, Iran. (Persian).
- Muris, P., & Merckelbach, H. (1994). Defense style, trait anxiety, worry, and bodily symptoms. *Person.individ.Diff*, 16(2), 349-351.
- Muris, P., & Merckelbach, H. (1996). The short version of the Defense Style Questionnaire: factor structure and psychopathological correlates. *Person.individ.Diff*, 20(1), 123-126.
- Narimani, M. (1999). Survey on the relation between psychological hardness and carrier self-tolerance- *Beyond Management Magazine*
- Rutter, M. (1987). Psychosocial resilience and protective mechanisms. *American Journal of Orihopsychiatry* 57,316-331.
- Rutter, M. (1989). Pathways from childhood to adult life. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 30,1, 23-51
- Rutter, M. (2000). Resilience reconsidered: Conceptual considerations,empirical findings, and policy implications. In Shonkoff, J. P., and Meisels, S. J. (Eds.), *Handbook of Early Childhood Intervention*, 2nd ed., CambridgeUniversity Press, New York, pp. 651-682.
- Sagor, R. (1996). Building resiliency in students. *Educational Leadership*, 54, 38-43.
- San Martini, P., Roma, R., Sarti, S., Lingiardi, V., & Bond, M. (2004). Italian version of the defense style questionnaire. *Comprehensive Psychiatry*, 45(6), 483-494.
- Schmidt, N. B., Joiner, T. E., Jr., Young, J. E., & Telch, M. J. (1995). The Schema Questionnaire: Investigation of psychometric properties and the hierarchical structure of a measure of maladaptive schemas. *Cognitive Therapy and Research*, 19(3), 295-321. <http://dx.doi.org/10.1007/bf02230402>
- Sinha, B. K., Watson, D. C. (2004). Personality disorder clusters and the defense style questionnaire. *Psychology and Psychotherapy*, 77, 55-66.
- Werner, E.E., & Smith, R.S. (1982). *Vulnerable but invincible: A study of resilient children*, New York: McGraw-Hill.
- Xue, Y., Zimmerman, M. A., & Caldwell, C. H. (2007). Neighborhood residence and cigarette smoking among urban youths: The protective role of prosocial activities. *American Journal of Public Health*, 97, 1865-1872.
- Xue, Y., Zimmerman, M. A., & Caldwell, C. H. (2007). Neighborhood residence and cigarette smoking among urban youths: The protective role of prosocial activities. *American Journal of Public Health*, 97, 1865-1872.
- Yang, G. (2000). *Schema therapy, practical guidance for clinical specialists*, Translated by Hassan Hamidpour, Zahra Andooz, Nasle Farda Publication- Tehran
- Yuong, J. E. (1990). *Cognitive therapy for personality disorders*. Sarasota, FL: Profesional Resources Press.
- Yuong, J. E., & Brown, G.(2001). *Yuong Schema Questionarie: Special Edition*. New York: Schema Therapy Institute.
- Yuong, J. E., & Brown, G. (2001). *Yuong Schema Questionnaire: Special Edition*. New York: Schema Therapy Institute.
- Zimmerman, M. A., & Arunkumar, R. (1994). Resiliency research: Implications for schools and policy. *Social Policy Report*, 8, 1-18.
- Zimmerman, M. A., Ramirez, J., Washienko, K. M., Walter, B., & Dyer, S.(1994). The enculturation hypothesis: Exploring direct and protective effects on Native American youth. In H. I. McCubbin, E. A. Thompson, & A. I. Thompson (Eds.), *Resiliency in ethnic minority families, Volume I. Native and immigrant American families* (pp. 199-220). Madison: University of Wisconsin.
- Zimmerman, M. A., Steinman, K. J., & Rowe, K. J. (1998). *Violence among urban African American adolescents: The protective effectsof parental support*. In X. B. Arriaga & S.

Journal of
Thought & Behavior in Clinical Psychology
Vol. 8 (No. 30), pp.7-16, 2014

The relationship between defense styles and early maladaptive schemas with resilience in boy students of high school in Tehran city

Jazayeri, Seyed Majid

Islamic Azad University, Tonekabon Branch, Tonekabon, Iran

Vatan Khah, Hamid Reza

Islamic Azad University, Tonekabon Branch, Tonekabon, Iran

Badiee, Mohammad Mehdi

Islamic Azad University, Tonekabon Branch, Tonekabon, Iran

Received: Nov 21, 2013

Accepted: March 08, 2013

Resilience is one of the main structures of personality for understanding motivation, emotion, behavior and capacity to withstand stress and disaster. Resiliency is defined as a power or an ability to return to early life and beginning of a new condition by reducing stressful pressures or distortion of it and replacing it with joy. The aim of this study was to determine the relationship between defensive styles of early maladaptive schemas with resilience. So, in a descriptive study, 250 high school students in Tehran were selected by multistage cluster sampling and were tested in terms of defensive style, early maladaptive schemas, and resilience. The results of multiple regression analyzes indicated that there is a positive correlation between the resilience with mature defense mechanisms and a negative correlation with early maladaptive schemas cuts, rejection, autonomy ,impaired performance, other directed and impaired limitations. Also, it was found that mature and immature defense styles are predictors of resilience and immature defense style predict reduced resilience and early maladaptive schemas of resiliency. It seems that mature defense-style along with maladaptive autonomy schemas, impaired performance, over hyper vigilance and inhibition can also predict the improvement or increase of the resiliency.

Keywords: Resilience, defensive styles, early maladaptive schemas.

Electronic mail may be sent to: mjazayeri64@yahoo.com